

Turizmde Gig Çalışma Modelinin Turistik Hizmetlere Etkisi (The Impact of the Gig Work Model on Tourism Services)

Semahat GÖKER ÖZYÜREK^a

^a Dr., Bağımsız Araştırmacı, İzmir-Türkiye, semahatgkr08@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-1263-6271>

MAKALE GEÇMİŞİ

Geliş Tarihi (Received):
14.04.2025

Kabul Tarihi (Accepted):
25.06.2025

Anahtar Kelimeler:

Gig Çalışma Modeli,
Turizm Sektörü,
Esnek İş Gücü.

Keywords:

Gig Work Model,
Tourism Sector,
Flexible Labor Force

Makalenin Türü: Araştırma Makalesi

*Sorumlu Yazar:

Semahat GÖKER ÖZYÜREK

E posta: semahatgkr08@gmail.com

Öz

Son yıllarda dijitalleşme ve platform temelli ekonomik modellerin yaygınlaşmasıyla birlikte gig ekonomisi, geleneksel istihdam biçimlerine alternatif esnek bir çalışma modeli olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, turizm sektörü gig ekonomisinin etkilerini en yoğun hisseden sektörlerden biri haline gelmiştir. Konaklama, ulaşım, tur rehberliği ve deneyim bazlı hizmetlerde dijital platformlar aracılığıyla faaliyet gösteren bağımsız çalışanlar, sektördeki geleneksel işleyişi dönüştürmekte ve turistlere daha kişiselleştirilmiş hizmetler sunmaktadır. Bu çalışma, gig ekonomisinin turistik hizmetler üzerindeki etkilerini kavramsal bir çerçevede değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş olup, literatür taraması ve ikincil veri analizi temelinde yapılandırılmıştır. Gig ekonomisinin turizm sektörüne katkıları arasında esnek çalışma koşulları, düşük maliyetli hizmet sunumu, yerel girişimciliği destekleme ve istihdam çeşitliliği sağlama gibi unsurlar ön plana çıkarken; iş güvencesizliği, sosyal hak eksikliği, gelir istikrarsızlığı ve sendikal örgütlenme zorlukları gibi riskler de önemli sorunlar olarak ortaya çıkmaktadır. Sonuç olarak, gig ekonomisinin turizm sektöründe sürdürülebilir ve adil bir yapıya kavuşabilmesi için düzenleyici politikalar ve sosyal güvenlik mekanizmalarının geliştirilmesi gerekmektedir.

Abstract

In recent years, the widespread adoption of digitalization and platform-based economic models has positioned the gig economy as a flexible alternative to traditional employment structures. In this context, the tourism sector has emerged as one of the industries most profoundly impacted by the gig economy. Independent workers operating through digital platforms in areas such as accommodation, transportation, tour guiding, and experience-based services have transformed conventional operational dynamics and offer more personalized services to tourists. This study aims to conceptually examine the impact of the gig economy on tourism services. A qualitative research method was adopted, and the study is structured on a comprehensive literature review and secondary data analysis. The contributions of the gig economy to the tourism sector include flexible working conditions, cost-effective service delivery, support for local entrepreneurship, and diversification of employment. However, critical issues such as job insecurity, lack of social protection, income instability, and challenges in unionization also emerge as major risks. The findings suggest that although the gig economy creates new opportunities in tourism, the development of regulatory policies and social security mechanisms is essential to ensure a more sustainable and equitable structure for the future of work in the sector.

Makalenin Künyesi: Göker Özyürek, S. (2025). Turizmde Gig Çalışma Modelinin Turistik Hizmetlere Etkisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi 28 (1), 52-72.

DOI: 10.55931/ahbvtfd.1676018

1. Giriş

Ekonomide gig kavramının yaygınlaşması, yapılan işlerin her geçen gün daha fazla geçici bir nitelik kazanması gig kavramının yaygınlaşmasına katkı sağlamıştır. Günümüzde, birçok birey internet aracılığıyla veya farklı platformlar üzerinden sürekli olmayan işlerde görev almaktadır. Tek seferlik veya geçici işler üzerinden gelir elde eden bireylerin sayısındaki artış, zamanla gig ekonomisi olarak adlandırılan yeni bir çalışma modelinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Gig ekonomisi bir işveren için çalışmaktan ziyade, her biri ayrı ücret alan, geçici işleri olan veya ayrı işler yapan kişilere dayalı bir çalışma sistemi olarak tanımlanmaktadır (Çalca ve Aydın, 2022, s. 337).

Son yıllarda gig ekonomisi, araştırmalarda giderek daha fazla ele alınmakta ve ekonomik yapının önemli bir unsuru haline gelmektedir. Kısa süreli, tek seferlik veya sözleşmeye dayalı çalışma biçimleri her ne kadar yeni olmasa da teknolojik gelişmeler bu çalışma modelinde önemli bir dönüşüm yaratmıştır. Bu dönüşüm, gig ekonomisinin yaygınlaşmasına ve dijital emek piyasasının genişlemesine katkı sağlamaktadır. Başka bir ifadeyle, gig ekonomisi, geçici ve kısa vadeli işlerin dijital platformlar aracılığıyla yürütüldüğü bir çalışma modelini ifade etmektedir (Erdoğan ve Çiğdem, 2018, s. 230). Turizm sektörü de bu dönüşümden doğrudan etkilenmiş ve gig ekonomisi modeli, geleneksel istihdam anlayışının yerini esnek, bağımsız ve dijital tabanlı iş modellerine bırakmasına neden olmuştur. Airbnb, Uber, Viator, GetYourGuide gibi platformlar sayesinde, turist rehberleri, ulaşım sağlayıcıları, konaklama sunan bireyler ve yerel deneyim hizmetleri sunan mikro girişimciler turizmde gig ekonomisinin önemli aktörleri haline gelmiştir.

Son yirmi yılda, özellikle akıllı telefon teknolojisindeki ilerlemelerle birlikte, insanların nasıl yaşadığı, çalıştığı ve harcama yaptığı önemli ölçüde değişmiştir. Sosyal ağların yaygınlaşması, bireylerin dijital ortamda yüksek düzeyde bağlantılı hale gelmesini sağlamış; bu durum iletişim süreçlerini güçlendirmiş ve çevrimiçi gelir elde etmenin yeni biçimlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. “Gig” (veya geçici iş anlaşması) almak artık çok kolay hale gelmiştir. Teknolojideki ilerlemeler, yapay zekâ ve gig ekonomisi, insanların iş bulma ve çalışma şeklini değiştirmektedirler (El Hajal ve Rowson, 2021, s. 185). Bu değişim, turizmde bağımsız çalışanların sayısında artışa neden olmuş ve turistlerin hizmetlere daha hızlı, esnek ve kişiselleştirilmiş şekilde erişmesine olanak tanımıştır. Özellikle deneyim odaklı turizm hizmetlerinde, bireysel rehberler ve yerel girişimciler, platformlar aracılığıyla doğrudan

turistlere ulaşarak klasik tur operatörlerine bağımlılığı azaltmıştır. Böylece gig ekonomisi, turizmde esnek iş gücü sağlamanın yanı sıra turistlere daha özgün ve yerel deneyimler sunulmasını da mümkün kılmaktadır.

Literatürde gig ekonomisinin farklı sektörlerdeki etkilerini inceleyen birçok çalışma bulunmaktadır. Dazzi (2019), gig ekonomisinin Avrupa'daki sektörel yayılımı ve düzenleyici çerçevedeki eksikliklere odaklanarak, çevrimiçi dış kaynak kullanımı, gıda teslimatı ve dijital turizm gibi kategorilerde işleyişi analiz etmektedir. Bu bağlamda, çalışma gig ekonomisinin kurumsal çerçeveye entegrasyonundaki sorunları vurgulamaktadır. Benzer biçimde, El Hajal ve Rowson (2021), konaklama sektöründe gig modelinin yükselişini ele alarak özellikle COVID-19 sürecinde geleneksel istihdam yapısının nasıl esnekleştiğini ortaya koymaktadır. Her iki çalışmada da gig ekonomisinin sağladığı esnekliğin iş gücü piyasasında dönüşüm yarattığı ortak bir tema olarak öne çıkarken; sosyal güvence, hizmet kalitesi ve düzenleme yetersizliği gibi riskler vurgulanmaktadır.

Öte yandan, Bakas ve Salman (2024) gig ekonomisini toplumsal cinsiyet bağlamında ele alarak, Türkiye'de kadın turizm emekçilerinin karşılaştığı güvencesizlik, güvenlik ve mekânsal korku gibi özgül sorunları feminist ekonomik coğrafya perspektifiyle analiz etmektedir. Bu bağlamda, gig ekonomisinin yalnızca ekonomik bir dönüşüm değil, aynı zamanda toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini yeniden üreten bir yapı olduğu vurgulanmaktadır.

Bu çalışmalar bir arada değerlendirildiğinde, gig ekonomisinin sunduğu yapısal esneklik ile sosyal güvencesizlik arasındaki çelişkinin farklı bağlamlarda benzer şekilde ortaya çıktığı görülmektedir. Mevcut araştırmalar çoğunlukla sektör temelli ya da toplumsal temelli analizlere odaklanmışken, bu çalışma gig ekonomisinin turizm sektöründeki etkilerini daha geniş bir kavramsal çerçevede bütüncül biçimde değerlendirmektedir. Bu yönüyle, literatürdeki çalışmaları sentezleyerek hem tematik ortaklıkları hem de bağlamsal farklılıkları analiz etmeye odaklanmaktadır.

Bu çalışma, dijitalleşmenin ve esnek istihdam modellerinin yaygınlaştığı günümüzde, gig ekonomisinin turizm sektöründe nasıl şekillendiğini ve gig çalışma modeli bağlamında turistik hizmetler üzerindeki etkilerini kavramsal bir çerçevede analiz etmeyi amaçlamaktadır. Güncel literatürde gig ekonomisi ile ilgili çalışmalar çoğunlukla belirli alt sektörlerle odaklanmakta veya sınırlı coğrafi bağlamlarda ele alınmaktadır. Oysa turizm sektörünün çok aktörlü ve deneyim odaklı yapısı, gig ekonomisinin etkilerinin daha kapsamlı değerlendirilmesini

gerektirmektedir. Bu nedenle, çalışmanın temel motivasyonu, turizmde gig ekonomisinin yarattığı yapısal dönüşümü bütüncül bir perspektiften ortaya koymak ve bu alandaki teorik boşluğu doldurmaktır.

Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş, literatür taraması ve ikincil veri analizi temel alınarak kavramsal bir çerçeve oluşturulmuştur. Ampirik veri içermeyen bu çalışma, mevcut literatürü sentezleyerek gig ekonomisinin turizm sektöründeki rolüne dair kapsamlı çıkarımlarda bulunmaktadır. Teorik olarak, esnek emek rejimleri ve dijitalleşme tartışmalarına turizm odağında katkı sağlamayı hedeflemektedir. Pratik düzeyde ise, politika yapıcılar, turizm profesyonelleri ve platform çalışanları için gig ekonomisinin avantajları ve riskleri bağlamında yol gösterici değerlendirmeler sunmaktadır.

2. Kavramsal Çerçeve

“Gig” kavramı, modern anlamda ilk olarak müzisyenlerin tek seferlik sahne performanslarını tanımlamak için kullanılmıştır (Cambridge Dictionary, 2022). Ancak geçici görev temelli iş gücü yapısının kökeni çok daha eskilere, antik çağda paralı askerlerin yalnızca belirli seferler için orduya katılması uygulamasına kadar uzanmaktadır (Brouwer, 2000; Tilly, 1990). Günümüzde ise bu kavram, dijitalleşmeyle birlikte farklı sektörlerde esnek ve proje bazlı çalışma biçimlerini ifade eden daha geniş bir ekonomik modeli tanımlar (Woodcock ve Graham, 2020; Friedman, 2014).

Gig ekonomisi kavramı, Büyük Buhran döneminde, birçok yarı zamanlı işte çalışan ve iyi eğitim almış bireylerin de dahil olduğu geçici iş gücünün artışı tanımlamak için kullanılmaya başlanmıştır. Bu dönemde, serbest çalışanların ve geçici araçlar tarafından istihdam edilen bireylerin sayısındaki yükseliş, iş piyasasındaki dönüşümün önemli bir göstergesi olmuştur (Kuhn ve Galloway, 2019: 189). Gig ekonomisinde yer alan işler genellikle kısa vadeli, geçici, iş güvencesinden yoksun ve öngörülemez bir yapıya sahiptir. Bu çalışma modelinde, çalışanların daha fazla iş alabilmesi büyük ölçüde sergiledikleri performansa ve müşteri geri bildirimlerine bağlıdır. Başka bir ifadeyle, gig ekonomisinde çalışan bireyler için kariyer basamaklarını tırmanma ve uzun vadeli iş güvenliği sağlama olasılığı oldukça sınırlıdır. Gig ekonomisi kavramı, farklı sektörlerde işlerin geçici ve istikrarsız hale gelmesine yol açan ekonomik dönüşümü ifade etmektedir. Bu model, kısa süreli işler aracılığıyla gelir elde eden bireylerden oluşan esnek bir ekonomik sistem olarak tanımlanmaktadır (Graham ve Woodcock,

2019). Gig ekonomisinin ortaya çıkışı, teknolojik gelişmelerin hız kazanması ve bireylerin daha bağımsız çalışma arayışıyla yakından ilişkilidir (OECD, 2019).

Uber, Deliveroo, Airbnb, Lyft, Etsy veya TaskRabbit gibi şirketler, çalışan ile tüketici arasında bir köprü görevi görerek, çalışanların hızla geçici bir iş (yani bir gig) bulmasını sağlar. Bu işler, bir müzik performansından sızdıran bir musluğun tamirine kadar geniş bir yelpazeyi kapsayabilir. Ancak, gig ekonomisini geleneksel çalışma düzenlerinden ayıran temel fark, giglerin geçici iş anlaşmaları olması ve çalışanın yalnızca o spesifik iş için ödeme almasıdır. Gig ekonomisi üç ana bileşenden oluşmaktadır (El Hajal ve Bill Rowson, 2021: 185):

1. Bağımsız çalışanlar, maaş veya saatlik ücret yerine gig (bir görev veya proje) başına ödeme alan kişiler,
2. Belirli bir hizmete ihtiyaç duyan tüketiciler, örneğin bir yere ulaşım sağlamak veya belirli bir ürünün teslim edilmesi,
3. Çalışan ile tüketiciyi doğrudan bağlayan şirketler, genellikle uygulama tabanlı teknoloji platformları.

3. Gig Çalışma Modeli ve Turizm Sektörüne Uygulanması

İstihdam piyasası, dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerle dönüşüm geçirmekte olup, geleneksel istihdam modeli ile gig ekonomisi arasında belirgin farklar ortaya çıkmaktadır. Geleneksel istihdam modeli, tam zamanlı ve uzun vadeli iş sözleşmelerine dayanırken, gig ekonomisi, kısa süreli, bağımsız ve proje bazlı çalışmalara odaklanmaktadır (Katz ve Krueger, 2019). Özellikle turizm sektörü, gig ekonomisinin sunduğu esnek çalışma koşulları sayesinde dönüşüm geçirmekte ve bağımsız çalışanlar için yeni fırsatlar yaratmaktadır.

- *İş Güvencesi ve Sosyal Haklar Açısından Karşılaştırma:* Geleneksel istihdam modelinde çalışanlar, belirli bir işverene bağlı olup, sağlık sigortası, kıdem tazminatı, maaşlı izin gibi sosyal haklardan yararlanmaktadır (Berg, 2016). Buna karşın, gig ekonomisinde çalışan bireyler bağımsız yüklenici olarak kabul edildiğinden, bu tür haklardan mahrum kalabilmektedirler (De Stefano, 2015). Turizm sektöründe bu durum, bağımsız turist rehberleri, serbest çalışan konaklama sağlayıcıları ve dijital platformlar üzerinden çalışanlar için önemli bir risk oluşturmaktadır. Gig çalışanları, iş güvencesinden yoksun olmaları nedeniyle turistik taleplerdeki dalgalanmalara karşı daha kırılgan hale gelmektedirler (Duggan, Sherman, Carbery ve McDonnell, 2020).

- *Esneklik ve Çalışma Süreleri Açısından Karşılaştırma:* Geleneksel istihdam modelinde çalışma saatleri genellikle belirli ve düzenlidir. Çalışanlar, tam veya yarı zamanlı sözleşmelere sahip olup belirlenen mesai saatlerine uymak zorundadır (Healy, Nicholson ve Pekarek, 2017). Gig ekonomisi ise esneklik ve özerklik sağlamasıyla öne çıkmaktadır. Çalışanlar, çalışma saatlerini kendileri belirleyebilir ve birden fazla işverene veya müşteriye hizmet sunabilir (Burtch, Carnahan ve Greenwood, 2018). Bu durum, turizm sektöründe bağımsız çalışanların, özellikle bireysel turist rehberleri ve yerel tur operatörleri için büyük bir avantaj sağlamaktadır. Turist taleplerine göre anlık hizmet sunabilme yeteneği, gig çalışanlarını rekabetçi kılmaktadır (Zervas, Proserpio ve Byers, 2017).
- *Gelir Güvencesi ve Kazanç Modeli Açısından Karşılaştırma:* Geleneksel işlerde çalışan bireyler, düzenli maaş alırken, gig ekonomisinde çalışanlar gelirlerini tamamen yaptıkları işe ve talep durumuna göre belirlemektedir. Gelirlerin düzensiz olması, gig ekonomisinde çalışanların ekonomik belirsizlikle karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır (Schwellnus et al., 2019). Özellikle turizm sektöründe, sezonsallık faktörü gig çalışanlarının gelir dalgalanmalarını artırmakta ve yüksek sezon ile düşük sezon arasındaki kazanç farklarını belirgin hale getirmektedir (Guttentag, 2015).
- *İşveren ve Çalışan İlişkileri Açısından Karşılaştırma:* Geleneksel istihdam modelinde işveren, çalışanın görevlerini, çalışma süresini ve ücretlendirmeyi belirlerken, gig ekonomisinde çalışanlar genellikle dijital platformlar aracılığıyla işveren veya müşteri ile doğrudan iletişim kurmaktadır (Kenney ve Zysman, 2016). Turizmde, Airbnb, Uber, GetYourGuide gibi platformlar sayesinde, bağımsız turizm hizmet sağlayıcıları müşterilere doğrudan ulaşmakta ve araçlar ortadan kalkmaktadır (Farmaki ve Kladou, 2020). Bu durum, turizmde hizmetlerin daha kişiselleştirilmesine ve bireysel girişimciliğin teşvik edilmesine olanak tanımaktadır, ancak aynı zamanda müşteri yorumları ve puanlamaları gibi dinamiklere bağlı olarak hizmet sağlayıcılarının gelir güvencesizliğini artırmaktadır (Ert, Fleischer ve Magen, 2016).

3.1. Turizmde Gig Çalışma Modelinin Yükselişi

Esnek çalışma sistemi, yeni bir kavram olmamakla birlikte tarih boyunca farklı şekillerde uygulanmıştır. Kölelik dönemlerinde dahi esnek çalışma biçimlerinin varlığından söz etmek

mümkündür. Günümüzde gig ekonomisi de genel olarak esnek bir çalışma modeli olarak değerlendirilmektedir. Ancak, gig ekonomisini geçmişteki esnek çalışma sistemlerinden ayıran en temel fark, bu modelin dijitalleşme ve teknolojik gelişmelerle desteklenmesidir. Gig ekonomisinin hızla yaygınlaşmasının ardındaki en büyük itici güç de bu teknolojik yeniliklerdir (Degryse, 2016: 7). Sanayi Devrimi sonrasında hız kazanan teknolojik gelişmelerin artan ivmesi, iş gücü piyasalarında yapısal dönüşümleri beraberinde getirmiş; bu süreçle eşzamanlı olarak gig ekonomisinin de küresel ölçekte yaygınlaşarak büyümesini desteklemiştir (Friedman, 2014: 174). Bu dönüşümden en çok etkilenen sektörlerden biri de turizmdir. Turizmde gig çalışma modeli, gig ekonomisinin sunduğu esneklik sayesinde hızla yaygınlaşmaktadır. Geleneksel turizm iş gücü yapısında, konaklama, ulaşım ve rehberlik gibi hizmetler uzun vadeli iş sözleşmelerine dayalı istihdam modeliyle sürdürülürken, gig ekonomisiyle birlikte bu hizmetler giderek daha fazla bağımsız çalışanlar tarafından sunulmaktadır. Dijital platformlar sayesinde turistler, geleneksel tur operatörlerine ve büyük ölçekli turizm şirketlerine bağlı kalmadan doğrudan bireysel hizmet sağlayıcılardan hizmet alabilmektedir. Özellikle Airbnb, Viator, GetYourGuide ve Uber gibi platformlar, turizm sektöründe bağımsız çalışanların artmasını teşvik etmektedir.

Horowitz (2011), "Günümüzün Endüstri Devrimi: Freelance Çalışma Dalgasıdır" başlıklı çalışmada gig ekonomisinin yükselişini ve önemini vurgulamaktadır. Ona göre, gig ekonomisi yalnızca yeni bir çalışma modeli değil, aynı zamanda çalışma hayatında devrim niteliğinde bir değişimi temsil etmektedir. Horowitz, tarım ekonomisinden sanayi ekonomisine geçiş sürecinde yaklaşık 100 yıl boyunca iş gücünde bu denli büyük bir dönüşüm yaşanmadığını ifade etmektedir. Günümüzde birçok çalışanın geleneksel işyerlerinden ayrılarak bağımsız ve esnek çalışma biçimlerini tercih ettiğini belirtmektedir. 2005 yılı itibarıyla iş gücünün üçte birinin gig ekonomisine katıldığını ve bu oranın hızla arttığını ileri sürmektedir (Horowitz, 2011). Bu veriler ışığında, gig ekonomisinin yükselişinin yalnızca günümüzle sınırlı olmadığı, geçmişte de dikkate değer bir büyüme gösterdiği söylenebilir. Turizm sektöründe de bu durum belirgin hale gelmiş, geleneksel istihdam yapısından uzaklaşan bireyler, turizm hizmetlerini bağımsız olarak sunarak ekonominin dinamik bir parçası haline gelmiştir (Çiğdem ve Koç, 2019, s. 769). Turizmde gig çalışma modelinin yaygınlaşması hem hizmet sağlayıcılar hem de turistler için yeni fırsatlar sunmaktadır. Bağımsız rehberler, bireysel konaklama sağlayıcıları ve turistik deneyim sunan mikro girişimciler, gig ekonomisinin turizmdeki temel aktörleri arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, bu modelin sunduğu esneklik, iş güvencesizliği ve gelir

istikrarsızlığı gibi bazı dezavantajları da beraberinde getirmektedir. Özellikle mevsimsellik, turizmde gig ekonomisinin en büyük risklerinden biri olarak öne çıkmaktadır. Talebin yüksek olduğu dönemlerde gig çalışanları için iş olanakları artarken, düşük sezonlarda gelir kaybı yaşanması kaçınılmazdır.

Gig ekonomisinin büyümesinde teknoloji en önemli faktörlerden biri olmakla birlikte, bu dönüşümün arkasında farklı toplumsal, ekonomik ve politik dinamikler de bulunmaktadır. Graham ve Woodcock (2019), gig ekonomisini şekillendiren dokuz temel ön koşulu ele alarak, bu faktörlerin teknoloji, toplum, politik ekonomi ve küreselleşme ile doğrudan bağlantılı olduğunu ileri sürmektedir. Bu ön koşullar arasında platform altyapısı (teknoloji), işin dijital okunabilirliği (teknoloji), toplu bağlantı ve düşük maliyetli teknoloji (teknoloji ve sosyal), tüketici tutumları ve tercihler (sosyal), cinsiyetlendirilmiş iş ilişkileri (sosyal), işçilerin ve işverenlerin esneklik beklentisi (sosyal ve politik ekonomi), devlet düzenlemeleri (politik ekonomi), işçi gücü (politik ekonomi) ve küreselleşme ile dış kaynak kullanımı (politik ekonomi ve teknoloji) yer almaktadır (Graham ve Woodcock, 2019: 26). Bu faktörler turizm sektöründe de önemli bir rol oynamakta olup, dijital platformlar aracılığıyla sağlanan hizmetlerin yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktadır. Özellikle dijital platformların yaygınlaşması, gig ekonomisinin turizmdeki gig çalışma modelini destekleyen en kritik unsurlardan biri haline gelmiştir. Airbnb, bağımsız konaklama sağlayıcılarını turistlerle buluştururken, GetYourGuide ve Viator gibi platformlar serbest çalışan turist rehberlerine geniş bir müşteri ağı sunmaktadır. Uber ve Bolt gibi ulaşım hizmetleri ise geleneksel taksi sistemlerine bağımlılığı azaltarak bağımsız sürücüler için yeni iş fırsatları yaratmaktadır. Bu durum, turizm sektöründe esnek ve bağımsız çalışma modelinin kalıcı hale gelmesine yol açmaktadır.

Gig ekonomisi, geleneksel iş sözleşmelerinden farklı olarak bireylerin kısa vadeli, proje bazlı ve çoğunlukla dijital platformlar aracılığıyla hizmet sunduğu esnek bir çalışma modelini ifade etmektedir. Bu modelde çalışanlar, belirli bir işverene bağlı olmaksızın, örneğin bir Airbnb ev sahibi, Viator üzerinden bağımsız tur rehberi ya da Uber şoförü gibi hizmet sağlayıcılar olarak faaliyet göstermektedir. Çalışanlar genellikle hizmet başına ödeme almakta ve iş güvencesi, sosyal haklar gibi uzun vadeli istihdam koşullarından yoksun kalmaktadır. Gig ekonomisinin bu yapısı, özellikle turizm sektöründe doğrudan turistlerle etkileşime geçen, deneyim temelli hizmet sunan bireyler için önemli bir fırsat alanı oluşturmakta; ancak aynı zamanda yapısal

kırılganlıkları da beraberinde getirmektedir. Sonuç olarak, gig ekonomisinin turizm sektöründeki yükselişi, teknolojik gelişmelerin yanı sıra değişen turist beklentileri, esneklik ihtiyacı ve platform ekonomisinin sunduğu fırsatlarla yakından ilişkilidir. Geleneksel istihdam modelinden farklı olarak, gig çalışma modeli turizmde giderek daha fazla kabul görmekte ve bireylerin doğrudan turistlere hizmet sunmasını sağlamaktadır. Ancak, bu modelin sürdürülebilirliği için iş güvencesi, sosyal haklar ve gelir istikrarı gibi konuların dikkate alınması gerekmektedir. Bu doğrultuda, turizmde gig ekonomisinin sunduğu avantajları maksimize ederken, dezavantajlarını minimize etmek için düzenleyici çerçevelerin geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır.

3.2. Gig Ekonomisinin Turistik Hizmetler Üzerindeki Etkileri

Gig ekonomisi, turizm sektöründe çalışma dinamiklerini, iş gücü piyasasını ve hizmet sunum biçimlerini köklü bir şekilde dönüştürmektedir. Dijital platformların yaygınlaşması, geleneksel turizm işletmelerinin yanı sıra bağımsız çalışan bireylerin turizm hizmetlerine daha fazla entegre olmasına olanak tanımıştır (Zervas, Proserpio ve Byers, 2017). Turistik hizmetlerde gig ekonomisinin etkisi konaklama, ulaşım, tur rehberliği ve deneyim odaklı turizm hizmetleri gibi alanlarda kendini göstermektedir. Bu bağlamda, gig ekonomisinin turistik hizmetler üzerindeki etkileri fırsatlar ve riskler ekseninde değerlendirilmektedir.

1. Konaklama Hizmetlerinde Gig Ekonomisi: Gig ekonomisinin turizm sektöründeki en önemli etkilerinden biri, konaklama sektöründe alternatif barınma seçeneklerinin yaygınlaşmasıdır. Geleneksel otelcilik sektörü, gig ekonomisinin yükselişiyle bireylerin evlerini veya odalarını kısa süreli olarak kiralayabildiği dijital platformlarla (Airbnb, Vrbo vb.) önemli bir rekabet içine girmiştir (Guttentag, 2015). Bu dönüşüm, turistlere daha esnek ve ekonomik konaklama seçenekleri sunarken, yerel halkın da turizm gelirlerinden doğrudan faydalanmasına imkân tanımaktadır (Farmaki, 2022). Ancak, vergilendirme ve düzenleme eksiklikleri nedeniyle konaklama sektöründe kayıt dışılığın artması ve geleneksel otel işletmelerinin rekabet gücünün azalması gibi sorunlar da ortaya çıkmaktadır (Mody ve Gomez, 2018).

2. Ulaşım Hizmetlerinde Gig Ekonomisi: Gig ekonomisi, ulaşım sektöründe bağımsız çalışan sürücüler aracılığıyla turistlere daha kişisel ve esnek hizmetler sunulmasını sağlamaktadır. Uber, Lyft, Bolt gibi platformlar sayesinde turistler, geleneksel taksi hizmetlerinden daha uygun fiyatlarla ve daha esnek şartlarda ulaşım imkanına kavuşmaktadır (Cramer ve Krueger, 2016).

Bu durum, ulaşım sektöründe bağımsız çalışan sayısının artmasına ve şehir içi mobilitenin gelişmesine katkı sağlarken, aynı zamanda taksi sektöründeki düzenlemeler ve çalışan hakları açısından tartışmalara yol açmaktadır (Hall, Horton ve Knoepfle, 2017). Özellikle turist yoğunluğu yüksek destinasyonlarda, lisanssız ve güvencesiz çalışan sürücüler nedeniyle güvenlik ve hizmet kalitesi konusunda önemli sorunlar yaşanabilmektedir.

3. Tur Rehberliği ve Deneyim Sunan Hizmetlerde Gig Ekonomisi: Turist rehberliği, gig ekonomisinin en fazla etkilediği hizmet alanlarından biridir. Geleneksel olarak lisanslı tur rehberleri ve tur operatörleri tarafından sağlanan bu hizmetler, gig ekonomisinin yaygınlaşmasıyla birlikte bireysel girişimciler tarafından sunulmaya başlanmıştır (Farmaki ve Kladou, 2020). Airbnb Experiences, Viator ve GetYourGuide gibi platformlar aracılığıyla, bağımsız çalışan rehberler turistlere doğrudan hizmet sunabilmekte ve kişiselleştirilmiş deneyimler sağlayabilmektedir (Ert, Fleischer ve Magen, 2016). Bu durum, turistlerin daha özgün ve yerel deneyimler yaşamasına olanak tanırken, geleneksel turizm işletmelerinin iş hacminde düşüş yaşanmasına neden olmaktadır. Ayrıca, lisanssız tur rehberlerinin faaliyet göstermesi, kalite kontrolü ve turist güvenliği açısından riskler doğurmaktadır (Cohen, 1985).

4. Deneyim Odaklı Turizmde Gig Ekonomisi: Son yıllarda turistler, geleneksel turistik aktiviteler yerine, yerel halkla etkileşim kurabilecekleri ve otantik deneyimler yaşayabilecekleri hizmetlere yönelmektedir (Paulauskaite et al., 2017). Gig ekonomisi, bu talebi karşılamak adına bağımsız turizm girişimcileri için yeni fırsatlar yaratmıştır. Örneğin, yerel yemek atölyeleri, sanat ve el işi deneyimleri, doğa yürüyüşleri ve kişiye özel geziler gibi hizmetler gig platformları üzerinden turistlere doğrudan sunulmaktadır (Tussyadiah ve Pesonen, 2018). Bu dönüşüm, turistlere daha kişiselleştirilmiş deneyimler sağlarken, geleneksel turizm işletmelerinin pazardaki hakimiyetini azaltmaktadır.

5. Gig Ekonomisinin Turistik Hizmetler Üzerindeki Olumsuz Etkileri: Gig ekonomisinin turistik hizmetler üzerindeki bazı olumsuz etkileri de bulunmaktadır. İlk olarak, bağımsız çalışanların sosyal haklardan yoksun olması ve gelir güvencesinin bulunmaması, turizm sektöründe iş güvencesizliğini artırmaktadır (Schwellnus vd., 2019). Bunun yanı sıra, gig çalışanlarının bağlı oldukları dijital platformların politikalarına tabi olmaları ve müşteri puanlamalarına dayalı bir sistemde rekabet etmeleri, iş gücü piyasasında adaletsiz koşullara yol açabilmektedir (Graham ve Woodcock, 2019). Ayrıca, turistler açısından bakıldığında, gig

ekonomisi platformlarında sunulan hizmetlerin denetlenmemesi nedeniyle kalite standartlarının korunması konusunda ciddi eksiklikler yaşanabilmektedir (Gössling ve Hall, 2019).

Gig ekonomisi, turistik hizmetlerin sunum şeklini ve iş gücü yapısını köklü bir biçimde değiştirmiştir. Bağımsız çalışanlar için yeni iş fırsatları sunarken, turistlerin daha özgün ve esnek hizmetlere erişimini kolaylaştırmıştır. Ancak, bu dönüşümün iş güvencesi, düzenleyici çerçeve ve hizmet kalitesi gibi önemli sorunları da beraberinde getirdiği unutulmamalıdır. Gig ekonomisinin turizm sektöründeki geleceği, bu modelin avantajlarını sürdürülebilir kılacak ve dezavantajlarını minimize edecek düzenlemeler geliştirilmesine bağlıdır.

Gig ekonomisinin, taraflar arasında karşılıklı fayda sağlayan bir sistem mi sunduğu yoksa güçsüz olanın dezavantajlı konuma düştüğü, adaletsiz çalışma koşullarının ve gelir eşitsizliklerinin bulunduğu bir sömürü düzeni mi inşa ettiği sorusu, bu ekonomik modelin zaman içinde daha fazla gelişmesiyle netlik kazanacaktır. Ancak şu söylenebilir ki, her ekonomik sistemde olduğu gibi, gig ekonomisi de hem avantajlar hem de dezavantajlar barındırmaktadır (Çalca ve Aydın, 2022: 345). Özellikle turizm sektöründe, bağımsız çalışanlar için yeni iş fırsatları yaratırken, iş güvencesi, gelir istikrarı ve sosyal haklar gibi konularda belirli riskleri de beraberinde getirmektedir. Aşağıda, gig ekonomisinin turizm sektörüyle olan ilişkisi çerçevesinde sunduğu avantajlar ve dezavantajlar ele alınmaktadır:

3.2.1. Gig Ekonomisinin Turizm Sektöründeki Avantajları: İşverenler, gig ekonomisi aracılığıyla kaynaklarını daha verimli kullanma fırsatı elde etmekte ve maliyetlerini önemli ölçüde azaltabilmektedir (Erdoğan ve Çiğdem, 2018: 230-231). Serbest zamanlı çalışanlar, bağımsız yüklenici olarak değerlendirildiğinden, herhangi bir sosyal sigorta korumasına tabi tutulmamaktadır. Bu durum, işverenler açısından maliyet avantajı sağlamak ve uzun vadeli personel yükümlülüklerini azaltarak iş gücünü esnek bir şekilde yönetme imkânı sunmaktadır (Erol, 2021: 106; Investopedia, 2022). İşverenler, işe alacakları kişinin belirli bir yetkinliğe sahip olmasını beklemek zorunda kalmadan, doğrudan ihtiyaç duydukları becerilere sahip çalışanlara ulaşabilmektedir. Çalışan, beklenen yeterliliği sağlayamadığında ise herhangi bir yasal bağlayıcılık bulunmadığından, işveren süreci başka bir çalışanla tamamlama esnekliğine sahiptir (Investopedia, 2022). Turizm sektöründe, bu durum özellikle sezonluk iş gücü ihtiyacının karşılanmasında önemli bir avantaj sağlamakta, konaklama, tur rehberliği ve ulaşım hizmetlerinde hızlı personel değişimini mümkün kılmaktadır.

Çalışan açısından bakıldığında, gig ekonomisi bireylere kendi çalışma düzenlerini oluşturma imkânı sunmaktadır. Kısa süreli işler, çalışanlar için temel bir gelir kaynağı olabileceği gibi, ek gelir elde etme fırsatı da yaratmaktadır (Sherk, 2016: 8). Çalışanlar, çalışma saatlerini bağımsızca belirleyerek kazançlarını da kontrol edebilmektedir. Bunun yanı sıra, herhangi bir uzun vadeli iş sözleşmesine bağlı olmadıkları için aynı anda birden fazla işte çalışma esnekliğine sahiptirler. Yenilikçi ve esnek bir iş modeli olarak gig ekonomisi, geleneksel iş yerlerinin katı yapısını ortadan kaldırmış, çalışanlara fiziksel bir ofis ortamına bağlı olmadan da işlerini yürütme imkânı sunmuştur (Erol, 2021: 100). Bu durum, özellikle kadınların, engelli bireylerin ve etnik azınlıkların iş gücüne katılımını artırarak turizmde çeşitliliği ve kapsayıcılığı destekleyen bir faktör haline gelmiştir (Özbilgin ve Erbil, 2021: 33). Özellikle dijital platformlar aracılığıyla çalışan bağımsız turist rehberleri, içerik üreticileri ve konaklama hizmet sağlayıcıları, gig ekonomisinin sunduğu esnek çalışma imkanlarından en fazla yararlanan gruplar arasında yer almaktadır.

3.2.2. Gig Ekonomisinin Turizm Sektöründeki Dezavantajları: Esnek çalışma sisteminde, geleneksel işçi-işveren ilişkisinden bahsetmek oldukça zordur. Uzun vadeli bir iş anlaşmasının bulunmaması nedeniyle, işveren ve çalışan arasındaki geleneksel iş ilişkisi önemini kaybetmiştir. İşverenler, bağımsız yüklenici olarak kabul edilen çalışanların istihdamından kaynaklanan sosyal güvenlik yükümlülüklerinden sorumlu tutulmamaktadır. Gig ekonomisinde çalışan bireyler, tam zamanlı ve kayıtlı çalışanların sahip olduğu sağlık sigortası, emeklilik maaşı, yıllık izin, doğum izni, kıdem tazminatı, işsizlik tazminatı gibi birçok sosyal haktan mahrum bırakılmaktadır. Bu durum, işverenler için maliyet avantajı sağlarken, çalışanlar açısından büyük bir güvencesizlik oluşturmaktadır. Ayrıca, işin tamamlanma sürecinde ortaya çıkabilecek tüm risklerin çalışana yüklenmesi, özellikle turizm sektöründe mevsimsel dalgalanmaların getirdiği istikrarsızlığı daha da artırmaktadır (Çiğdem, 2019: 188; Erol, 2021: 103; Friedman, 2014: 172; Stewart ve Stanford, 2017: 8). Örneğin, bağımsız turist rehberleri, kısa vadeli tur organizasyonları düzenlerken ani müşteri iptalleri veya öngörülemeyen ekonomik krizler karşısında gelir güvencesinden yoksun kalmaktadır.

Gig ekonomisinde, işlerin büyük ölçüde dijital platformlar aracılığıyla gerçekleştirilmesi, bu sistemde çalışanların sayısının ve işleyişin kayıt altına alınmasını zorlaştırmaktadır. Bu durum, gig ekonomisinde kaç kişinin çalıştığı, hangi işlerin yapıldığı, çalışanların kaç işi tamamladığı, ne kadar gelir elde edildiği ve ücret politikasının nasıl belirlendiği gibi önemli soruların yanıtsız

kalmasına neden olmaktadır. Bunun sonucunda, bir yandan ekonomide kayıt dışı istihdam artarken, diğer yandan vergilendirme süreçlerinde önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır. Gig ekonomisinde, kayıt altına alınamayan pek çok işin bulunması ve işlerin birden fazla kategoriye girmesi, adil bir vergi politikasının gerekliliğini ortaya koymaktadır (Ayrangöl, 2019: 135-137). Turizm sektöründe, özellikle kısa süreli konaklama sağlayıcıları ve bağımsız rehberlik hizmetleri gibi alanlarda, vergilendirme eksiklikleri sıkça tartışılmakta ve yasal düzenlemelerin bu alanlara adapte edilmesi gerekmektedir.

Aynı anda birden çok iş yapabilme imkânı, bağımsız çalışanlara esneklik sağlarken, aynı zamanda büyük bir rekabet baskısı da yaratmaktadır. Rekabetin ücretler üzerindeki etkisi, işin gerektirdiği beceri düzeyine bağlı olarak değişmekte, ancak çoğu zaman bu rekabet çalışanların ücretlerinin düşmesine neden olmaktadır. Düşen ücretler, çalışanların gelir sürekliliğini sağlamak için daha fazla iş tamamlamasını zorunlu kılmaktadır. Bu durum, çalışanların sürekli iş takibi yapmasını ve tüm yaşamlarını buna göre düzenlemelerini gerektirmektedir. Böylece, gig ekonomisinin sunduğu esnek çalışma modeli, zamanla çalışanlar üzerinde yüksek iş stresi, belirsizlik ve iş/yaşam dengesi konusunda olumsuz etkiler yaratabilmektedir (Investopedia, 2022). Turizm sektöründe, özellikle sezonluk çalışan rehberler, bağımsız şoförler ve konaklama sağlayıcıları, müşteri yoğunluğuna bağlı olarak çalışma sürelerini artırmak zorunda kalmakta ve bu durum, iş yükü artışı nedeniyle çalışan refahını olumsuz etkilemektedir.

Geleneksel çalışma biçiminde işçi ve işveren arasında belirli bir bağlılık ilişkisi bulunmaktadır. Uzun süreli iş sözleşmeleri, işveren ve çalışanın karşılıklı yükümlülüklerini içerdiğinden, çalışanların iş güvencesi ve hakları açısından daha fazla koruma sağlanmaktadır. Bu doğrultuda, çalışanlar sendikalaşma yoluyla daha iyi ücretler ve çalışma koşulları talep edebilmektedir. Ancak, gig ekonomisinin doğası gereği iş ilişkileri kısa süreli ve genellikle tek seferlik olduğu için sendikalaşma oranları düşük kalmaktadır. Sendikal örgütlenmenin azalması, çalışanların daha iyi haklar elde etmesini zorlaştırırken, daha iyi ücret ve sosyal haklardan mahrum kalmalarına neden olmaktadır. Özellikle turizm sektöründe, bağımsız çalışanların bireysel hareket etmeleri sendikalaşmayı zorlaştırmakta ve sektör içinde işçi haklarını savunacak güçlü mekanizmaların eksikliğine yol açmaktadır.

4. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Son yıllarda hızla büyüyen gig ekonomisi, geleneksel istihdam modellerine alternatif bir çalışma biçimi olarak öne çıkmaktadır. Dijitalleşmenin ve platform tabanlı ekonominin yaygınlaşmasıyla birlikte, turizm sektörü gig ekonomisinin sunduğu esneklikten önemli ölçüde faydalanmış ve iş gücü yapısında köklü değişimler meydana gelmiştir. Turist rehberleri, ulaşım sağlayıcıları, konaklama hizmeti sunan bireyler ve deneyim bazlı turizm girişimcileri, gig çalışma modelini benimseyerek sektördeki geleneksel işleyişi dönüştürmüştür. Airbnb, Uber, Viator, GetYourGuide gibi platformlar aracılığıyla, turistler doğrudan bağımsız hizmet sağlayıcılara ulaşabilmekte ve bu durum büyük ölçekli turizm işletmelerine olan bağımlılığı azaltmaktadır.

Gig ekonomisinin turizm sektöründe sunduğu en önemli avantajlardan biri, hizmetlerin kişiselleştirilmesi ve turist deneyimlerinin çeşitlendirilmesidir. Bağımsız çalışan rehberler ve girişimciler, turistlerin bireysel taleplerine daha hızlı ve esnek yanıt verebilmekte, böylece daha özgün ve yerel deneyimler sunabilmektedir. Aynı zamanda, gig ekonomisi yerel halkın turizm sektörüne entegrasyonunu artırarak ekonomik çeşitliliği desteklemektedir. Özellikle geleneksel istihdam olanaklarına erişimi sınırlı olan kadınlar, engelli bireyler ve etnik azınlıklar için yeni iş fırsatları yaratmaktadır.

Ancak, gig ekonomisinin turizm sektörü üzerindeki etkileri yalnızca olumlu yönleriyle sınırlı değildir. Gig çalışma modelinin getirdiği esneklik, iş güvencesizliği ve sosyal haklardan mahrumiyet gibi önemli dezavantajları da beraberinde getirmektedir. Gig ekonomisinde çalışan bireyler, sağlık sigortası, emeklilik hakları, yıllık izin ve iş güvencesi gibi sosyal haklardan yoksundur. Ayrıca, gig çalışanlarının büyük ölçüde müşteri yorumlarına ve dijital platform algoritmalarına bağlı olması, gelir belirsizliğini artırmakta ve iş sürekliliğini tehdit etmektedir. Özellikle turizm sektöründe mevsimsellik faktörü, gig çalışanlarının gelir dalgalanmalarını daha da belirgin hale getirmektedir.

Bunun yanı sıra, gig ekonomisinin vergilendirme ve düzenleyici çerçeve açısından bazı eksiklikleri bulunmaktadır. Kısa süreli ve bağımsız iş ilişkilerinin yaygınlaşması, kayıt dışı ekonominin büyümesine yol açmakta ve vergi adaleti açısından sorunlar yaratmaktadır. Özellikle konaklama ve ulaşım gibi turizm hizmetlerinde geleneksel işletmeler belirli düzenlemelere tabi olurken, gig çalışanlarının ve platform bazlı hizmet sağlayıcılarının bu düzenlemelere tam anlamıyla uyum sağlamaması, sektörde dengesiz bir rekabet ortamı yaratmaktadır.

Sonuç olarak, gig ekonomisinin turizm sektöründeki yükselişi, iş gücü piyasasında esnekliği artırarak yeni iş fırsatları yaratırken, iş güvencesizliği ve düzenleyici çerçeve eksiklikleri gibi kritik sorunları da beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, gig ekonomisinin turizm sektöründe sürdürülebilir ve adil bir yapıya kavuşabilmesi için hem çalışanları hem de hizmet sağlayıcılarını destekleyecek yeni politikaların hayata geçirilmesi gerekmektedir. Turizm sektöründeki gig ekonomisinin geleceği, bu modelin avantajlarını sürdürülebilir kılacak ve dezavantajlarını minimize edecek düzenlemelerin başarısına bağlı olacaktır.

Yukarıdaki bilgiler ışığında bazı öneriler geliştirilmiştir:

1. *Turizmde Gig Çalışanları İçin Sosyal Güvence Modelleri Geliştirilmelidir:* Bağımsız çalışan tur rehberleri, konaklama sağlayıcıları ve ulaşım hizmeti sunan bireyler için sosyal sigorta ve emeklilik sistemlerine erişim sağlayacak esnek modeller oluşturulmalıdır.
2. *Dijital Platformlarda Çalışan Haklarını Korumaya Yönelik Düzenlemeler Getirilmelidir:* Gig ekonomisinde faaliyet gösteren turizm çalışanlarının ücret güvencesi, iş süresi ve sözleşme koşulları gibi konularında standartlar belirlenmelidir.
3. *Turizmde Gig Ekonomisinin Vergilendirilmesi İçin Düzenleyici Çerçeve Oluşturulmalıdır:* Kayıt dışı ekonomiyle mücadele edebilmek için dijital platformlardan gelir elde eden bağımsız çalışanların vergilendirme süreçleri netleştirilmelidir.
4. *Turizmde Gig Çalışanları İçin Eğitim ve Sertifikasyon Programları Teşvik Edilmelidir:* Turistik hizmetlerin kalitesini artırmak ve çalışanların daha rekabetçi olmasını sağlamak adına rehberlik, müşteri ilişkileri ve güvenlik gibi alanlarda eğitim programları düzenlenmelidir.
5. *Turizmde Gig Çalışanlarının Mesleki Örgütlenmesi Desteklenmelidir:* Gig ekonomisinde faaliyet gösteren bağımsız çalışanların haklarını savunabilmeleri için meslek birlikleri ve kooperatifler kurulmalı, sendikal örgütlenmeler teşvik edilmelidir.

Kaynakça

- Ayrangöl, Z. (2019). Gig ekonomisinde vergileme. *Vergi Sorunları Dergisi*, (368), 135-141.
- Bakas, F., & Salman, D. (2024). ‘You ensure your own safety’: gender, fear and tourism labour in the gig economy in Türkiye. *Gender, Place & Culture*, 31 (8), 1072-1094.
- Berg J. 2016. Income security in the on-demand economy: policy lessons from a survey of crowdworkers. *Comp. Labor Law Policy J.*, 37: 543–576.

- Burtch, G., Carnahan, S., & Greenwood, B. (2018). Can you gig it? An empirical examination of the gig economy and entrepreneurial activity. *Management Science*, 64 (12), 5497-5514.
- Cambridge Dictionary (2022) <https://dictionary.cambridge.org/tr/>, (Erişim Tarihi:04.03.2025).
- Cohen, E. (1985). The tourist guide: The origins, structure and dynamics of a role. *Annals of Tourism Research*, 12 (1), 5-29.
- Cramer, J., & Krueger, A. B. (2016). Disruptive change in the taxi business: The case of Uber. *American Economic Review*, 106 (5), 177-182.
- Çalca, S. D. ve Aydın, Ü. (2022). Tarihsel süreç içerisinde çalışma ve gig ekonomisi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24 (ÖZEL SAYI), 337-350.
- Çiğdem, S. (2019). Endüstri 4.0 ve dijital emek platformlarının insana yakışır iş bağlamında değerlendirilmesi. *Journal of Social Policy Conferences* (77), 157-199.
- Çiğdem, S. ve Koç, İ. (2019). Dijital platform çalışanları ve yeni örgütlenme modelleri. 10. Uluslararası Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi (01-03 Kasım 2019) Bildirileri içerisinde, (s. 767-781). Bandırma.
- Dazzi, D. (2019). Gig economy in Europe. *Italian Labour Law e-Journal*, 12 (2), 67-122.
- De Stefano, V. (2015). The rise of the "just-in-time workforce: On-demand work, crowdwork, and labor protection in the gig economy. *Comparative Labor Law & Policy Journal*, 37 (3), 471-504.
- Degryse, C. (2016). *Digitalisation of the economy and its impact on labour markets* (ETUI Working Paper 2016.02). European Trade Union Institute.
- Duggan, J., Sherman, U., Carbery, R., & McDonnell, A. (2020). Algorithmic management and app-work in the gig economy: A research agenda for employment relations and HRM. *Human Resource Management Journal*, 30 (1), 114-132.
- El Hajal, G., & Rowson, B. (2021). The future of hospitality jobs: The rise of the gig worker. *Research in Hospitality Management*, 11 (3), 185-190. DOI:10.1080/22243534.2021.2006938
- Erdoğan, E. ve Çiğdem, S. (2018). Gig ekonomisi ve freelance iş gücünün yükselişi: Freelancer.com üzerinden bir değerlendirme. *Sakarya Üniversitesi Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Seçme Yazılar-II*, 229-261.
- Erol, A. (2021). Dijitalleşme çağında işyerinin değişimi: Sebepleri ve sonuçları. *İnsan ve İnsan*, 8 (30), 97-113.
- Ert, E., Fleischer, A., & Magen, N. (2016). Trust and reputation in the sharing economy: The role of personal photos in Airbnb. *Tourism management*, 55, 62-73.
- Farmaki, A. (2022). Women in Airbnb: A neglected perspective. *Current Issues in Tourism*, 25 (19), 3110-3114.
- Farmaki, A., & Kladou, S. (2020). Why do Airbnb hosts discriminate? Examining the sources and manifestations of discrimination in host practice. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 42, 181-189.

- Fissel, M. C. (2009). Mercenaries and Paid Men: The Mercenary Identity in the Middle Ages. *The Journal of Military History*, 73 (1), 260-261.
- Friedman, G. (2014). Workers without employers: Shadow corporations and the rise of the gig economy. *Review of Keynesian Economics*, 2 (2), 171-188.
- Graham, M., & Woodcock, J. (2019). The gig economy: a critical introduction. *Polity*, 54.
- Guttentag, D. (2015). Airbnb: disruptive innovation and the rise of an informal tourism accommodation sector. *Current issues in Tourism*, 18 (12), 1192-1217.
- Hall, J. V., Horton, J. J., & Knoepfle, D. T. (2017). Labor market equilibration: Evidence from uber (pp. 1-42). Technical report, Working Paper.
- Healy, J., Nicholson, D., & Pekarek, A. (2017). Should we take the gig economy seriously?. *Labour & Industry: A Journal Of The Social And Economic Relations Of Work*, 27 (3), 232-248.
- Horowitz, S. (2011). The freelance surge is the industrial revolution of our time. *The Atlantic*, <https://www.theatlantic.com/business/archive/2011/09/thefreelance-surge-is-the-industrial-revolution-of-our-time/244229/>, (Erişim tarihi: 05.03.2025).
- Investopedia. (2022). Gig Economy. <https://www.investopedia.com/terms/g/gig-economy.asp>, (Erişim tarihi: 05.03.2025)
- Katz, L. F., & Krueger, A. B. (2019). The rise and nature of alternative work arrangements in the United States, 1995-2015. *ILR review*, 72 (2), 382-416.
- Kenney, M., & Zysman, J. (2016). The rise of the platform economy. *Issues in Science and Technology*, 32 (3), 61-69.
- Kuhn, K.M. & Galloway, T.L. (2019). “Expanding perspectives on gig work and gig workers”. *Journal Of Managerial Psychology*, 34 (4), 186-191. doi: 10.1177/1052562920934150
- Mody, M., & Gomez, M. (2018). Airbnb and the hotel industry: The past, present, and future of sales, marketing, branding, and revenue management. *Boston Hospitality Review*, 6 (3).
- OECD (2019). *The Future of Work: OECD Employment Outlook 2019 Highlights*. <https://doi.org/10.1787/FDB0570B-EN>
- Özbilgin, M. ve Erbil, C. (2021). Post-hümanist inovasyon: Gig ekonomisi özelinde moto kuryeli teslimat sektörü örnekleme. *Sosyal Mucit Academic Review*, 2 (1), 22-41.
- Schwellnus, C., Geva, A., Pak, M., & Veiel, R. (2019). Gig economy platforms: Boon or Bane?. *OECD Economic Department Working Papers*, (1550), 1-33.
- Sherk, J. (2016). The rise of the “gig” economy: Good for workers and consumers. *The Heritage Foundation*, 1-8.
- Stewart, A., & Stanford, J. (2017). Regulating work in the gig economy: What are the options? *The Economic and Labour Relations Review*, 28 (3), 420- 437.
- Tilly, C. (2017). Coercion, capital, and European states, AD 990–1990. In *Collective violence, contentious politics, and social change* (pp. 140-154). Routledge.

Zervas, G., Proserpio, D., & Byers, J. W. (2017). The rise of the sharing economy: Estimating the impact of Airbnb on the hotel industry. *Journal of marketing research*, 54 (5), 687-705.

Etik Kurul İzni:

Çalışmada herhangi bir etik kurul iznine gerek yoktur.

Katkı Oranı Beyanı:

Tek yazarlı bir çalışmadır.

Çıkar Çatışması Beyanı:

Tek yazarlı bir çalışmadır.

Extensive Summary

The Impact of the Gig Work Model on Tourism Services

Semahat GÖKER ÖZYÜREK

Independent Researcher

The widespread adoption of digitalization and platform-based economic models has led to the emergence of the gig economy as a flexible alternative to traditional employment structures. The tourism sector, with its seasonality, labor intensity, and reliance on personalized services, is among the industries most profoundly affected by this transformation. This study provides a conceptual analysis of the gig work model's impact on tourism services, grounded in a comprehensive literature review and secondary data.

The gig economy, originally associated with freelance work in music and the arts, now broadly encompasses short-term, task-based, and often digitally-mediated employment. With the rise of platforms such as Airbnb, Uber, GetYourGuide, and Viator, workers have become independent providers offering services directly to consumers. These platforms bypass traditional intermediaries and reshape labor dynamics by facilitating more flexible, responsive, and localized forms of work.

Tourism services have rapidly adopted gig work structures due to their inherent need for adaptability and cost-efficiency. Gig-based arrangements allow for greater flexibility in scheduling, location, and service delivery, enabling workers to respond to fluctuating tourist demands. For tourists, the model offers a wide range of customizable, often more affordable services. For workers, it can mean autonomy and entrepreneurial opportunities. However, these advantages come at a cost.

Gig workers typically operate without formal employment contracts, which means they lack access to social protections such as health insurance, pensions, paid leave, and unemployment benefits. Their income depends heavily on demand cycles, platform algorithms, and customer reviews, creating income instability and competitive pressure. Tourism-related gig work is particularly vulnerable to seasonality, with high earnings during peak periods and significant downturns during off-seasons. Furthermore, the traditional employer-employee relationship is redefined in this model. Digital platforms manage access to clients, pricing, and performance

evaluations, often without assuming legal responsibility for the workers. This asymmetry places workers in precarious positions, where they bear operational risks without guaranteed rights or consistent earnings. The lack of formal representation and the individualistic nature of gig work also hinder collective bargaining and unionization. Despite these challenges, the gig economy has created new pathways for marginalized and underrepresented groups to enter the tourism labor market. Women, ethnic minorities, people with disabilities, and those unable to engage in full-time employment may benefit from the model's flexibility. It also allows for the provision of hyper-local, authentic tourist experiences that are increasingly in demand.

In terms of tourism service domains, the gig economy's effects are visible across accommodation, transportation, guiding, and experiential tourism. In accommodation, platforms like Airbnb have challenged traditional hotel models by enabling private individuals to rent out homes, altering the competitive landscape and raising regulatory concerns. In transportation, services like Uber and Bolt have restructured urban mobility for tourists, yet raise safety and equity concerns in cities where regulation is minimal. In tour guiding, independent guides now offer personalized and culturally immersive experiences, though often without certification or oversight, which may affect service quality and tourist safety.

This study also highlights the socio-political and economic contexts that shape gig work in tourism. Structural factors such as consumer preferences, gendered labor relations, national labor policies, and globalization dynamics contribute to the growth and character of gig employment. The expansion of digital platforms has created new opportunities, but also intensified deregulation and blurred the boundaries of labor protection.

To address the challenges posed by gig work in tourism, this paper advocates for the development of inclusive policies and governance mechanisms. These include ensuring access to social security for independent workers, improving income stability through seasonal support programs, enforcing fair taxation of platform-based services, and promoting the establishment of professional associations and cooperatives. Ensuring quality standards in services offered via platforms is also vital to maintain tourist trust and satisfaction.

In conclusion, while the gig economy is redefining labor and service delivery in tourism, it is a double-edged sword. It offers new opportunities for innovation, inclusivity, and entrepreneurship, but simultaneously erodes the foundations of labor security and regulatory balance. Sustainable integration of the gig model into tourism depends on the creation of

equitable legal frameworks that balance flexibility with protection, and innovation with accountability. This conceptual study aims to contribute to academic and policy discussions by synthesizing the current literature, mapping key tensions, and offering strategic recommendations for a fairer future of work in the tourism sector.